

SOCIALIZATION OF YOUTH THROUGH MUSIC

Abstract: Discussed are issues related to the socialization of young people through music. Presented a socializing function of music and its influence on young people. It is stated the importance of music for the development of the individual and of society as a whole. Examined the desire and the desire of young people to communicate through music and huge and important for the education of the rising generation.

Keywords: music, socialization, personality, society, youth, communication.

Authors information:

Zhivka Voenkinova

Professor, PhD

Lecturer at Konstantin Preslavsky – University of Shumen

✉ j.voenkinova@shu.bg

🌐 Bulgaria

Danail Zhelyazkov

National School of Folk Arts

"Philip Kutev", Kotel

✉ esd32@abv.bg

🌐 Bulgaria

Социализацията на личността, чрез музика занимава голяма част от изследователите. Проблемът е актуален поради факта, че има хора, които по всяко време на денонощието слушат музика, други танцуват под звуците на музиката, трети творят музика или изпълняват музикални творби. Чрез музиката личността постига пълна хармония със себе си и с останалите хора.

„Социалните потребности на човека определят и регулират използването на музиката като културен феномен, т.е. в определени функции, сред които най- ярко и последователно се проявява комуникативната. В настоящия момент музиката все по- често, създавайки особена музикална реалност, компенсират дискомфорта на човека и съвременния свят, предлагайки в замяна някое виртуално битие, изборът на който често е детерминиран от социалните фактори“ [8, с. 1].

М. А. Олейник [8, с. 1] сочи, че значението на музиката е следното:

- музика на високо ниво;
- възпитаваща музика;
- терапевтична музика, пречистваща;
- музика доставяща физическо удоволствие.

Говорейки за музика и правейки анализ на социално- комуникативните аспекти на музиката в съвременната култура авторът обръща внимание на измененията, които настъпват във взаимоотношенията между авторите, изпълнителите и публиката. Преосмислянето на комуникативната функция на музиката се налага от функционирането на съвременната музика като социално- културен феномен.

А. Сохор [10, с.94] сочи, че един от основните въпроси на музикалната социология е, че основната функция на музиката е социалната. Според автора музиката участва в живота на личността в следните направления:

- формира интелектуални, волеви и нравствени качества;
- подбужда и стимулира творческите сили и способности;
- съдейства за социализацията;
- подпомага политическата агитация;
- организира и сплотява в борбата за високи обществени идеали;
- използва се за познавателни цели;

- участва в процеса за социално общуване;
- изработва художествено- звукови образи и емблеми;
- превежда през времето и пространството емоционалния и духовен опит на човечеството;
- способства за по- тясно общуване и сближаване;
- формира ценностни ориентации.

Л. Инион [6,с.3] сочи, че функциите на мотор, на двигател на обществените изменения и развитие са социални измерения на културната мотивация, което от позицията на социалните процеси дава възможност за съвременно интерпретиране на феноменът музика.

Специфичната социално- комуникативна функция на музиката обезпечава:

- съвместно слушане;
- синхронно движение;
- съвместно музициране;
- сътворчество на цялата социална група;
- сплотяване на колектива;
- съвместно развитие на колектива;
- волево развитие на колектива;
- емоционално консолидиращ импулс;
- спазване на обществените порядки.

Личността започва да слуша музика още от първите дни на живота си и най- ранно детство, като продължава до края на живота.

По този повод А. Н. Вагина [2,с.80-82] пише, че музиката за малките деца е сфера на жизнена дейност, а не само култура. Разглеждайки организацията на музикалното възпитание се отчита фактът, че детето възприема музиката като естествена среда на своя бит. Музиката влияе положително на живота на децата- развива художествените им способности, подобрява комуникативните им възможности, ускорява физическото им развитие, прави го благополучно в емоционално отношение.

Функциите на музиката са разнообразни:

- естетически;
- познавателни;
- възпитателни;
- компенсаторни;
- преобразуващи и други.

Въздействието на музиката се отразява на:

- чувствата- формират се нравствени качества и емпатийност;
- разширява се музикално- слуховият опит- нарастват възможностите за общуване с външния свят, развива се музикалната възприемчивост (музикално- естетическо развитие, хармонизира се емоционално- волевата сфера);
- емоционално- двигателната активност- формира се правилна стойка, пластичност, развиват се физически качества, изработва се техника на изразителност на движенията, формират се навици за самоконтрол.

При музикалното възпитание на децата в съвременния социум водещи трябва да станат развиващата и оздравителна функция на музиката. Формирането и развитието на здраво физически и психически дете, което лесно се адаптира в изменящите се условия се обезпечава от иновационното пространство на музикалната среда. Социокултурната адаптация се осъществява, чрез механизмите на изкуството въздействащи, върху детето в процеса на общуване и възпитание по музика. Общата ориентация кум нравствено- естетическите идеали се основава на взаимодействието между музикалното изкуство и възпитанието. Възникващите при звученето на музиката положителни емоции усилват въздействието върху мислите и

чувствата и по този начин езикът на музиката е по-познат и убедителен. Много често, убежденията, чувствата, вкусовете и оценките, представите и идеалите се възприемат от слушателите като свои, а те всъщност са внушени от музиката. Процесът на музикалното внушение протича неосъзнато, съпроводен е от естетическа наслада и душевен подем.

Приобщаването на децата към музикалната култура способства за:

- развитие на естетическите възприятия;
- развитие на зрителните възприятия;
- оценка на първоначални прояви на музикален вкус;
- съпреживяване в процеса на музикалната дейност;
- стимулиране на творческата активност;
- формиране на музикално-сензорните възприятия;
- реагиране по различен начин на контрастният характер на музикалните произведения;
- да разграничава части на музикалните произведения-встъпление и заключение.

Специалистите [2,с.90] сочат, че музиката е основа на всички видове дейност, които формират хармонично личността.

Според Л. Дединкин[5,с.2] масово се разпространява музика в магазините, на улицата, в транспорта, на места за обществено хранене. На работа или в училище човек слуша с удоволствие любимите си мелодии. Музиката е значимо символично начало на междуличностното общуване и способства за формиране на отношения в групата, а също определя характера на потребностите на младите хора. Авторът в резултат на проведените от него изследвания стига до следните изводи:

- определя причините за увлечението на младите хора по рока и те са:

- личностният и авторски характер на рока;
- вярват в честността и духовните преживявания на рок изпълнителя;
- социална привлекателност на текстовете;
- впечатлението, че авторите и изпълнителите на рока са смели личности, намиращи се извън рамките на доминиращата култура;
- създава се усещане за стимул и свобода;
- средство за емоционално-психологически заряд;
- рокът е аналог на религиозно и идеологическо преклонение;
- увлечението по рока е в резултат на дефицит на музика в училище;
- запознаването с музика е предимно от интернет източници и стихийното формиране на музикалните предпочитания;

- влияние на хип-хоп културата върху младежите:

- говорене, както е удобно, а не както е от установени правила и порядки;
- води до избиване на комплекси;
- определено място на музиката в системата на увлечения на младите хора;
- музиката е на трето място сред основните увлечения, т.е. след общуване с приятели и компютърни игри;
- една част от младите хора не обичат да слушат музика, едни слушат музика в къщи, а трети в транспорта;
- за съжаление класическата музика практически не интересува младите хора;

- роля на допълнителното музикално възпитание в процеса на формиране на музикални предпочитания на младите хора:

- 32% считат, че допълнителното музикално образование е важно, защото развива личността по индивидуална траектория;
- 50% вече получават музикално образование;
- 16% планират да получат музикално образование;

- роля на семейната традиция в процеса на формиране на музикален вкус на младите хора:

- семейните традиции в общи линии се съблюдават и това способства формирането на личността на младия човек и музикалната му култура;

Според автора музиката е най-важната форма на комуникация между хората [5, с.2-4].

Музикално-образователното равнище е определящ фактор за формиране на общочовешки ценности. Общото културно равнище на личността се повишава, чрез музикалното образование, а също и музикалното равнище. По три канала се предават на човека културни ценности и това са междуличностни контакти, чийто характер е непосредствен и неформален, с помощта на определени учреждения и средства за масова информация и комуникация и общата социо-културна среда [13, с. 1].

Тези канали не са изолирани един от друг, а действат взаимосвързано. За формирането на възгледите и убежденията на личността определящи са междуличностните конфликти. Семейството оказва най-силно влияние на формирането на възгледите на младите хора, а също и на отношението им към музиката, и върху социализацията им. Основополагащ фактор на влияние на подрастващото поколение е примерът на родителите. В процеса на формиране на личността се очертават два основни канала на влияние на музикалната култура:

- музикалната култура на родителите;
- общото културно равнище, в което голямо внимание се отделя на общочовешките ценности.

Изследванията сочат, че водеща потребност за младите хора е потребността за общуване. За сметка на значителен кръг от социалните им контакти е спецификата на социализацията в даден възрастов етап и придобиването на нови социо-културни знания и умения от младите хора. В рамките на младежката култура, в процеса на неформалното общуване на младите хора се осъществява обсъждане и интерпретация на техния статус и опит. Младите хора реализират взаимните си увлечения, и интереси, потребност от духовна близост, междуличностна привързаност и любов, чрез общуване с други хора от тяхната възраст. Стремещт на младите хора да имат добри и верни приятели потвърждава потребността от общуване. Голяма част от младежите предпочитат записи на музика, което е основа за стихийното приобщаване към музиката. Главното тук е, че всеки млад човек повече избирателно регулира своите музикални вкусове. В електронен формат се пазят музикалните произведения в домашната фонотека като те се обновяват повече от един път в месеца. Новата информация за музикалните новости се получава най-често от общуване с приятели, от радио, телевизия и интернет. Това показва, че те трябва да се учат внимателно да оценяват точността, значимостта и авторитетността на получаваните сведения. В борбата за формиране на музикален вкус и достоверността на информацията следва да бъдат включени учебни заведения, библиотеките, музеите и други културни институции, които са длъжни да научат младите хора да използват грамотно подбраните музикални данни. Отсъствието на сериозно, задълбочено управление на музикалната култура и масовите развлечения за съжаление води до разрушително въздействие, върху традиционните форми на музикалния живот и състоянието на нравствения и духовен мир на човека. Сnižаването на общото ниво на културата води до снижаване на критериите за оценка на музикалните продукции, на музикалното шоу, производството и реализацията на компакт дискове с цинични текстове и др. Възпроизвеждането на музикалната посредствена система за масова комуникация се превръща в основна форма за разпространение на музикалната култура във всички нейни форми. Способността за разрушаване духовността на личността, а също и създаване на духовността на качествено ново равнище зависи от силата на влияние на средствата за масова информация и комуникация [13, с.2-5].

Д. О. Орехова [9, с.1-2] насочва своето внимание към изследване на влиянието на музиката върху социализацията на младежите.

„Днес голямо място в нашия живот заема музиката, тя ни съпровожда навсякъде. Младежите активно слушат музика. Някои с помощта на музиката разпускат, на други обратно помага да се концентрират. Нищо така не отличава младежите от възрастните, както тяхното поглъщане от музиката. Съществуват множество направления в музиката и всяко влияе на възпитанието на младежите, на формиране на жизнените и идеали, и принципи“ [9, с. 1].

Авторът стига до изводите, че всички младежи слушат музика и при повечето тя заема важно място в живота. Много от тях се учат да свирят на музикални инструменти, а на други им харесва просто да бъдат слушатели. Музиката е средство за общуване и развлечение. Различно е въздействието на музиката- повърхностно и грубо, положително и отрицателно. Влиянието на тежкия рок се приема за най- отрицателно. Популярната музика способства за повишаване на настроението, но и е вредна, не задължава да се замислят. Развързването на младежите се способства от примитивните текстове на този вид музика, също води до ограничаване на речниковия запас и даже до деградация.

Счита се, че слушането на класическа музика има най- положително влияние, но се слуша от много малко младежи. Най- голямо влияние върху младите хора оказва слушането на рап и то се превръща в тяхно хоби. Всеки четвърти използва тази музика за емоционално разпускане. Веселата музика подбужда голяма част от младите хора да отидат и да пийнат извън пределите на дома, а също и към активна дейност. Спокойната музика се възприема като средство за разпускане. В днешно време се наблюдава пристрастяване на младежите към лекия жанр, който е част от масовата култура, а високата музикална култура (класическа, народна и др.), която формира голяма част от общочовешките ценности, често не е необходима на младежите. Младежите са по- благосклонни към направлението поп музика, която има функции за развлекателност [9, с. 2-4].

А. Валериева [9, с. 2-4] сочи, че животът на хората се променя от индивидуалния живот на конкретния човек до социалните основи на обществото. Приобщаването към социалния натиск и установяването на равновесие между вътрешните, и външните ценности насочва вниманието към особеното значение на социализацията на личността. Формирането на човека като член на обществото, към което принадлежи е същността на социализацията.

„Музикалната социализация на младежите в тесен смисъл на думата може да се определи като процес на интеграция на индивидите в музикалното поле на социалното пространство. Резултат от такава социализация е формирането на определени системи на естетически ценности, музикален вкус на младите хора. Такъв подход има право на съществуване само ако не се отчита важната социална природа на музиката. В нашето изследване ние разглеждаме музикалната социализация в широк смисъл на думата като процес на формиране и развитие на социалната същност на човека посредством интеграцията на индивидите в сферата на музикалните дейности [4, с. 1].

Авторът [4, с. 2] подчертава, че социалната идентификация на младите хора се подпомага от музикалната култура и нейните социални механизми. Чрез социализиращите структури най- широко се реализира познавателната функция на музиката. Определени характерни черти присъщи на индивида и обществото като цяло се открояват, чрез музиката. Обединяването и сплотяването на хората често се извършва с помощта на комуникативната и групообразуващата функция на музиката. Присъщите на съвременния млад човек основни социални потребности лежат в основата на социалната функция на музиката, а именно общуването с връстници, търсене на единомишленици, самоидентификация със себеподобни, търсене на нови идеали и ценности, компенсация на социалната неопределеност на своите позиции в обществото. Слушателите (актьор- обект) и музикантите (актьор- субект) са актьорите на музикалната социализация, които си взаимодействат. Емоционалната окраска и красноречивост, усещането за уединение в хода на музикалното взаимодействие, което съответства на психолого-

възрастовите особености на младата възраст, определящи ефективността на използването на музикалните ресурси в процеса на социализацията на младежите са особеният ресурс на музикалната социализация.

Л. Г. Титова и В. С. Турчина [11,с.1] разглеждат проблема за музиката като фактор за политическа социализация на младежите.

„Политиката- не е само сфера на рационално практически, но и емоционално чувствено: човек възприема света на политиката от позицията на целесъобразността и реализацията на интересите, и формира представи за отношенията в политическата сфера (приятели- врагове), създава образи на държавата, на политическото и социалното бъдеще. Младежите по силата на формираните установки по отношение на политиката, на непълно усвоените образи на политическо поведение и политически ценности, недостатъчно развити способности и съзнание за политическата ситуация в страната, като социална група, която е най- възприемчива към емоционално- образната страна на политиката, позволява активното използване на видовете изкуства, в това число и музиката, в политическата социализация на младежите“ [11,с.1].

Д. В. Бичков[1,с.105] счита, че няма единно универсално определение на понятието политическа социализация. Той обобщава сходните мнения на изследователите, че употребявайки понятието политическа социализация се има предвид целият комплекс на изменение на количествените и качествените характеристики на човека свързани с развитието на неговото политическо съзнание, поведение, ценностно- ориентировъчна система. Всички тези ценности позволяват на човека да влезе в съществуващата политическа система и да се превърне в субект на политическите отношения. Инструмент на двустранен процес на обмен на политическа информация между власт имащите и обикновените граждани може да бъде всеки вид изкуство.

Изпълнено с политическо съдържание и използване за въздействие на общественото съзнание, и изпълнявайки функциите на политическа социализация може да се осъществи от всяка музика, и това намира отражение в следното:

- музиката като огледало на социалната реалност;
- музиката като допълнително средство за управление на обществото;
- музиката в политическата реклама;
- музиката като способ за формиране у човека на определени ценности, възгледи, морал, норми, политическа култура и укрепване в обществото на определени идеологии;
- музиката като културен код;
- музиката като инструмент за подобряване или влошаване отношенията между страните.

В много случаи музиката служи като своеобразно заклинание за избирателите. Много често под нейно влияние те се отдават на приятното и влияние и не обръщат достатъчно внимание на програмните положения на кандидата, и по този начин могат да изберат по-непривлекателен кандидат.

Върху националното самосъзнание на младежите може да има пагубно и негативно влияние, безконтролно усвояване на разнообразна музика.

О. А. Мирясова[7,с.219] сочи, че младите активисти по- късно обръщат внимание на възможностите за разширяване на кръгозора, за получаване на знания и опит като на първо място са различните движения, които са ориентирани повече към кариера, и изгода.

Настоящата ситуация дава възможност на младите хора за политическа самореализация, разкриване на потенциала и открива простор за политическо развитие и дейност. Инструментът, чрез който може да се влияе на съзнанието на младите хора е музикалното изкуство.

Чрез музиката е възможно следното:

- да се развива и подобрява политическата социализация на човека;
- да се формира активна политическа култура и гражданско общество;

- да се манипулират хората;
- да се подчиняват хората;
- да се влияе негативно на личността.

Всичко казано по-горе изисква от всички участници в политическия процес за въвлечане на младежите да формират личности готови да функционират в съвременния живот, умеещи да си поставят реално изпълними задачи и успешно да ги изпълняват.

Един от основните гаранتي за стабилност на политическата система и надежден показател за ефективното и развитие е политическата социализация като процес на въвлечане на младите хора в политическия живот, на базата на усвоените политически норми и практика в политическата сфера [1, с.109-110].

Е. В. Торгашева [12, с.2] посочва, че за развитието на духовната култура на обществото музиката играе огромна роля. „Свойството“ на душата, в която преобладават духовни, нравствени, интелектуални интереси над материалните стои в основата на понятието духовност. Духовната култура това е нравствено развитие способстващо процеса на формиране на хармонична личност.

Авторът подчертава, че класическата музика възпитава у младите хора възискателност към себе си, доброта, ум и чистота. Тя лекува душата и човек обичащ истински музиката едва ли ще извърши низки постъпки. За развитието на личността, обогатяването на неговия духовен мир, развитието на мисловната му дейност и интелекта музиката играе огромна роля. Самосъзнанието и света като цяло се подпомага от класическата музика. Съществува мнение, че ако родителите искат децата им да станат Нобелови лауреати не трябва да започват да ги занимават с математика, а с музика. Болшинството от Нобеловите лауреати в своето детство са били обкръжени от музика. В структурата на музиката са скрити всички последвали научни открития.

Заклучението до което достигаме е, че музиката е неизчерпаем източник на своеобразен емоционален заряд, както радост и утеха, също така може да подтиква към положителни и отрицателни прояви на личността. Внимателното запознаване на младите хора с музиката, правилният подбор на музикалните произведения, които те слушат ще доведе до успешната им социализация.

References:

1. Bichkov, D. V., Osobnosti na protsesa na politicheska sotsializatsia v savremennoto obshtestvo //Vesti na Ruskia darzhaven pedagogicheski universitet „A. I. Hertsen“, 2008, N 49.
2. Vagina, A. N., Funktsii na muzikata v razvitiето na detsata ot rannoto detstvo, , M., 2015.
3. Valerievna A., Sotsializatsia na lichnostta v savremennite sotsio- kulturni uslovia, M., 2016.
4. Gramkov, A. I., Muzikalna sotsializatsia na mladezhi: kam opredelyane na ponyatiето, M., 2015.
5. Dedinkin, L. A., Vliyanie na savremennata muzika varhu sotsializatsiyata na mladezhite, V., 2012.
6. Inion, L., Sotsiologia na kulturata, M., 1996.
7. Miryasova, O. V., Politicheskata sotsializatsia na mladezhite v protsesa na uchastie v protestni dvizhenia //Monitoring na obshtestvenoto mnenie, 2010, N 5.
8. Oleynik, M. A., Problemi na muzikalnata kompetentnost v savremennata kultura, Filosofia i obshtestvo, 2009, Kn 1.
9. Orehova, D. O., Vliyanie na muzikata na sotsializatsiyata na mladezhite, Irkutsk, 2013.
10. Sohor, A., Vaprosi na sotsiologiyata i etikata na muzikata, L., 1980.
11. Titova, L. G., V. S. Turchina, Muzikata kato instrument na politicheskata sotsializatsia na mladezhite, Yaroslavski pedagogicheski vestnik, Tom 1 /Humanitarni nauki/, 2008, N 49.

12. Torgasheva, E. V., Metodicheska razrabotka- Muzikata kato faktor za sotsializatsia i nrvstveno zdrave na lichnostta, Tver, 2014.
13. <http://cyberleninka.ru>-Vliyanie na muzikata varhu formiraneto na lichnostta v epohata na interneta, 2017.